

Møtedato: 28. oktober 2020

Arkivnr.:
2020/274Saksbeh/tlf:
Kirsti F. Tidemann, 75 51 29 00Sted/Dato:
Bodø, 22.10.2020

Styresak 134-2020 **Budsjett 2021 foretaksgruppen, rammer og føringer**

Saksdokumentene var ettersendt

Formål

Formålet med denne styresaken er å:

- redegjøre for konsekvenser av forslag til statsbudsjett 2021.
- foreslå saldering av budsjett 2021.
- vedta endelige budsjettammer og økonomiske resultatmål for 2021.
- redegjøre for helseforetakenes omstillingsutfordringer for 2021.

Styresaken bidrar til å oppfylle Helse Nords strategi gjennom å gi presise rammebetingelser og føringer som grunnlag for god virksomhetsstyring.

Beslutningsgrunnlag

Forslag til statsbudsjett 2021

Med bakgrunn i målet om å skape pasientens helsetjeneste vil styringskrav og delmål i oppdragsdokument og foretaksmøte for 2021 samles i følgende hovedområder:

- Redusere unødvendig venting og variasjon i kapasitetsutnyttelsen.
- Prioritere psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling.
- Bedre kvalitet og pasientsikkerhet.
- Teknologi og digitalisering
- Ressursutnyttelse og samordning.

I sum medfører forslag til statsbudsjett 2021 bedre rammebetingelser enn lagt til grunn i *styresak 82-2020 Økonomisk langtidsplan 2021-2024 - inkl. rullering av investeringsplanen 2021-2028* (styremøte 25. juni 2020). Det bevilges mer penger til aktivitetsvekst enn forutsatt, og det bevilges særskilte tilskudd til merkostnader og tiltak i forbindelse med korona, samt etablering av nye LIS1-stillinger og etablering av permanent ambulanshelikopter i Kirkenes.

Forslag til statsbudsjett legger til rette for en samlet vekst i pasientbehandlingen på 2,3 % på nasjonalt nivå. Av disse 2,3 prosentene, er 0,8 prosent for å ta igjen etterslepet i aktiviteten på grunn av covid-19-pandemien, tilsvarende 63 mill. kroner for Helse Nord. Det forventes at denne økningen vil bli videreført i 2022. Samlet styrkes basisrammen til Helse Nord med 193,9 mill. kroner for å øke aktiviteten, mot forutsatt 130 mill. kroner.

Krav om at tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB) og psykisk helsevern hver for seg skal ha en årlig vekst som er høyere enn somatikk, videreføres.

Sektoren pålegges et effektiviseringskrav på 0,5 % av driftsutgiftene. I tillegg underreguleres aktivitetsavhengige inntekter med om lag 25 mill. kroner. For å gi rom til investeringer, tilbakeføres midler til basisbevilgningen. Adm. direktør legger til grunn at nødvendig effektivisering i foretaksgruppen realiseres med bakgrunn i økonomiske resultatkrav og årlige omstillingsbehov.

Pensjonskostnadene i Helse Nord reduseres med om lag 23 mill. kroner fra vedtatt budsjett 2020. I budsjettoplegget disponeres dette handlingsrommet.

Forventet lønns- og prisstigning er 2,6 %, men basisrammen justeres med vel 2,3 %. Dette skyldes at pensjonskostnader trekkes ut av grunnlaget for prisjustering, siden større endringer i disse kostnadene finansieres særskilt.

Det er besluttet å innføre ny nasjonal inntektsmodell gjennom inntektsvekst i 2021 og 2022. Helse Nord får en netto økning med 9,6 mill. kroner i basisrammen i 2021 ved oppdatering av nasjonal inntektsmodell mot et forventet trekk på -38 mill. kroner. Innfasing av ny modell utligner effekten av relative befolkningsendringer.

Oppdatering av kvalitetsbasert finansiering medfører ett inntektstap på 1,2 mill. kroner. Oppdatering av intern modell for kvalitetsbasert finansiering medfører noe omfordeling internt.

Det foreslås at de regionale helseforetakene får overført finansieringsansvaret fra folketrygden for enkelte legemiddelgrupper fra 1. februar 2021. Basisrammen økes for å håndtere dette.

Dekning av særskilte kostnader i forbindelse med virusutbruddet

Helse Nord har fått økt bevilgning på 438,2 mill. kroner hvorav:

- Smittevernutstyr	143,5 mill. kroner
- Øvrige merkostnader/beredskap	269,1 mill. kroner
- Tiltak for å redusere ventetider	25,6 mill. kroner

Forslag til prioritering

I sum er det 602 mill. kroner disponibelt for prioritering av RHF-styret. Dette består av:

- 6,3 mill. kroner avsatt til styrets disp./utvikling av Helse Nord i *styresak 82-2020 Økonomisk langtidsplan 2021-2024 - inkl. rullering av investeringsplanen 2021-2028* (styremøte 25. juni 2020).
- 154,3 mill. kroner i handlingsrom etter fremlegging av statsbudsjettet (større aktivitetsvekst, reduserte pensjonskostnader og effekt av ny nasjonal inntektsmodell).
- 3,2 mill. kroner er disponibelt som følge av prisjustering av sentralt tilbakeholdt basisramme.
- 143,5 mill. kroner i særskilt engangstilskudd til smittevernutstyr.
- 269,1 mill. kroner i særskilt engangstilskudd til merkostnader i forbindelse med covid-19-pandemien.

- 25,6 mill. kroner i særskilt engangstilskudd til konkrete tiltak for å redusere etterslep og ventetider som følge av covid-19-pandemien.

I tillegg er det foreslått at Helse Nord får 60 mill. kroner til etablering av permanent helikopter i Kirkenes og 52,5 mill. kroner til nye LIS1 stillinger.

Forutsatt at forslag til statsbudsjett for 2021 vedtas, foreslår adm. direktør å:

- Fordele 250 mill. kroner i særskilt engangsbevilgning til helseforetakene for merkostnader knyttet til covid-19-pandemien, inklusive smittevernutstyr.
- Fordele 60 mill. kroner til økt aktivitetsnivå for å ta igjen etterslep som følge av covid-19-pandemien.
- Fordele 22 mill. kroner til mottaksprosjektene for innføring av nye kliniske IKT-systemer.
- Disponere 15 mill. kroner til mulig økte kostnader luftambulanse.
- Disponere 20 mill. kroner for å opprettholde planlagt overskudd/lavere renteinntekter sentralt.
- Øke styrets disp. med 29 mill. kroner til 35,3 mill. kroner (inklusive oppfølging utviklingsplanen).
- Etablering palliativt team/nettverk barn 1 mill. kroner.
- Etablering psykisk helsevern og TSB-tilbud i fengsel 5 mill. kroner.
- Strategiplan samiske helsetjenester 1,5 mill. kroner.
- Prosjekt for gjennomgang AMK-struktur 1,5 mill. kroner og prosjekt bedre oppgaveplanlegging med kr 2,5 mill. kroner.
- 162,6 mill. kroner i særskilt tilskudd korona kostnader holdes foreløpig sentralt.
- Midler til konkrete tiltak for reduksjon av etterslep i aktivitet 25,6 mill. kroner holdes foreløpig sentralt for fordeling i henhold til kriterier fra HOD.

Det er stor usikkerhet knyttet til merkostnadene for covid-19-pandemien i 2021, både i helseforetakene, og i det som vil belastes RHF (herunder nasjonale forpliktelser). Adm. direktør vurderer at RHF-styret må ha handlingsrom for å kjøpe private helsetjenester eller vurdere andre særskilte tiltak for å nå målene om redusert ventetid/fristbrudd i 2021. Det foreslås derfor å fordele resterende bevilgning på et senere tidspunkt.

Styrets disp. foreslås økt med 29 mill. kroner til 35,3 mill. kroner. Det foreslås at vi drar inn basisramme fra helseforetakene, tilsvarende reduksjonen i pensjonskostnader (i tråd med tidligere praksis). Dette deles ut igjen som en engangsbevilgning i 2021 for å håndtere innføring av arena/curve.

Det foreslås å dele ut 60 mill. kroner til aktivitetsvekst utover plan (etterslep covid-19-pandemien) i 2021. Dette er midler knyttet til et ekstraordinært aktivitetsnivå i 2021 (økning 0,8%). I økonomisk langtidsplan 2021-2024 er det lagt opp til å styrke helseforetakene med 50 mill. kroner fra 2022, hvilket betyr at helseforetakene får denne veksten allerede i 2021.

Forslaget til saldering styrker helseforetakene med om lag 332 mill. kroner til aktivitetsvekst og merkostnader korona. Dette vil finansiere om lag 28 mill. kroner i merkostnader inkl. smittevernutstyr/tapte inntekter per måned i 2021.

Budsjettforslaget forutsetter betydelig aktivitetsvekst i helseforetakene sammenliknet med 2020, parallelt med håndtering av beredskap for covid-19-pandemien.

Sentrale reserver utgjør 198 mill. kroner, inklusive styrets disp. I tillegg kommer potten til konkrete prosjekter/tiltak for å redusere ventetider på 25,6 mill. kroner. Adm. direktør vil komme tilbake til styret våren 2021 med en ny vurdering av aktivitet og disponering av reserver i budsjettet.

Øvrige endringer

Helse Nord er tildelt 42,3 mill. kroner i økt bevilgning knyttet til særskilt tilskudd for opprettelse av flere LIS1-stillinger. I tillegg til 10 mill. kroner videreført fra 2020. I statsbudsjett for 2020 ble antallet LIS1-stillinger i Helse Nord økt med 38 stillinger, hvorav 19 med oppstart høsten 2020. Ytterligere 19 stillinger fases inn våren 2021.

Det foreslås 60 mill. kroner til permanent ambulanshelikopter i Kirkenes.

Lutatherabehandling

UNN fikk i oppdragsdokument for 2019 i oppgave å etablere metode for peptid reseptor radionukleotid behandling av maligne lidelser. Dette er behandling som i dag skjer i utlandet og betales av RHF. Kostnaden for dette var i 2018 i underkant av 4 mill. kroner, og dette foreslås overført til UNN.

Sykehusinnkjøp

Betalingsansvar for kjøp av tjenester hos sykehusinnkjøp flyttes tilbake fra Helse Nord RHF til helseforetakene fra 2021, og basisramme fordeles helseforetakene.

Endring i bioteknologiloven

Økning i basisbevilgningen med 0,4 mill. kroner til Helse Nord som følge av lovendringer i bioteknologiloven gjelder assistert befruktning for enslige og kompensasjon til eggdonor. Videre tiltak utredes av Helsedirektoratet med frist november 2020.

Kontaktfamilieordning

Helse Nord bevilges 2,6 mill. kroner til «Kontaktfamilieordning» for gravide som skal føde et barn med diagnose påvist i svangerskapet, og for gravide med foster hvor det er påvist en diagnose og hvor kvinnen er usikker på om hun vil søke om å avbryte svangerskapet.

Investeringer og likviditet

Som følge av covid-19-epidemien var det i *Økonomisk langtidsplan i Helse Nord 2021-2024 inkludert investeringsplan 2021-2028* besluttet å utsette rullering og gjennomgang av IKT-investeringene til behandling av endelige budsjetttrammer for 2021. Rammene for IKT-investeringer i gjeldene investeringsplan er vurdert å være tilstrekkelige. FRESK-programmet, informasjonssikkerhet og digitale innbyggertjenester er strategisk viktige prosjekter som er prioritert.

Helse Nord RHF er innvilget lån til nye Narvik sykehus og nye Hammerfest sykehus med lånerammer for 2021 på henholdsvis 434 og 553 mill. kroner. Dette er omlag som forutsatt i plan.

Helseforetakenes omstillingsbehov 2021

Omstillingsbehovet for 2021 er anslått til størrelsesorden 233 mill. kroner for helseforetakene, om lag 1,2 % av foretaksgruppens budsjetterte omsetning i 2020. Helseforetakene er underveis i budsjettprosessen og har krav til endelig styrebehandling innen medio desember 2020.

IKT-satsningen stiller store krav til omstilling og organisasjonsutvikling i helseforetakene, for at tilhørende gevinstpotensial kan tas ut. Framskrivning av IKT-kostnader i foretaksgruppen viser en kostnadsøkning på om lag 80 mill. kroner (12 %) fra 2020 til 2021. Årsaken til vekst er idriftsetting av nye kliniske systemer og betydelige investeringer i informasjonssikkerhet.

Et evt. lavere lønnsoppgjør enn forutsatt i 2020 vil lette omstillingsutfordringen sammenlignet med det som er beskrevet i denne saken.

Målt mot omsetning har Finnmarkssykehuset klart størst utfordring i Helse Nord (2,9%), mens UNN har lavest (0,6 %).

Finnmarkssykehuset har en utfordring på om lag 66 mill. kroner for 2021 og har tiltak for å håndtere utfordringene. Det er stor risiko for lavere effekter enn planlagt, og forsinkede effekter.

Universitetssykehuset Nord-Norge har en omstillingsutfordring anslått til i størrelsesorden 50 mill. kroner i for 2021. Helseforetaket har senket interne ambisjoner for 2021 om eget resultatkrav og interne prioriteringer.

Nordlandssykehuset har en estimert omstillingsutfordring på 80 mill. kroner i 2021 som skyldes at deler av tiltakene i 2020 er utsatt på grunn av covid-19-pandemien.

Helgelandssykehuset har utfordringer i størrelsesorden 33 mill. kroner for 2021. Avskrivningene reduseres med om lag 9 mill. kroner, og isolert sett kunne overskuddskravet vært økt tilsvarende. Driftskostnader til utredningsprosjektet for *Nye Helgelandssykehuset* vil falle bort på sikt, og adm. direktør tilrår at resultatkravet for 2021 ikke endres. Resultatkrav senere år vil vurderes på nytt ved rullering av økonomisk langtidsplan.

Sykehusapotek Nord har ingen større endringer i sine forutsetninger og har i underkant av 1 mill. kroner i omstillingsutfordring i 2021.

Helse Nord IKT skal redusere kostnadene med 1 mill. kroner.

Omstilling for Helse Nord RHF omtales i *styresak 135-2020 Budsjett 2021 Helse Nord RHF*.

Medbestemmelse

Konserntillitsvalgte og konsernverneombud i Helse Nord RHF ble orientert om arbeidet med *Økonomisk langtidsplan 2021-2024, inkludert rullering av investeringsplan* i samarbeidsmøte, den 24. mars 2020, jf. sak 35-2020 og 12. mai 2020, jf. sak 57-2020, og 24. juni 2020.

Budsjett 2021 foretaksgruppen, rammer og føringer vil bli drøftet med de konserntillitsvalgte og konsernverneombud i Helse Nord RHF 27. oktober 2020. Protokoll fra drøftingsmøte legges frem ved møtestart.

Brukermedvirkning

Budsjett 2021 foretaksgruppen - rammer og føringer ble behandlet i det Regionale brukerutvalget i Helse Nord RHF, den 21. oktober 2020. Følgende vedtak ble fattet: *Regionalt brukerutvalg i Helse Nord RHF tar informasjonen om budsjett 2021 foretaksgruppen – rammer og føringer til orientering.*

Adm. direktørs vurdering

Forslag til statsbudsjett 2021 medfører bedre økonomiske rammer sammenlignet med økonomisk langtidsplan 2021-2024. Helseforetakenes rammebetingelser styrkes fra forutsetningene i planen, for å øke aktiviteten og håndtere merkostnader i forbindelse med covid-19-pandemien. Som følge av usikkerhet om utviklingen framover, evt. nasjonale forpliktelser og behovet for sentralt handlingsrom for ytterligere tiltak, anbefaler adm. direktør at deler av rammen beholdes sentralt inntil videre.

Sentralt overskuddskrav opprettholdes i tråd med langsiktig økonomiplan, hvilket er en viktig forutsetning for gjennomføring av investeringsplanen.

Adm. direktør foreslår å videreføre krav til helseforetakene innenfor de særskilte satsningsområdene i statsbudsjettet, herunder reduksjon av unødvendig venting, bedre kvalitet og pasientsikkerhet og å prioritere psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Dette vil inkluderes i oppdragsdokument 2021.

Redusere ventetider og fristbrudd kombinert med omstilling og håndtering av pandemi er en utfordrende situasjon i helseforetakene. Adm. direktør mener det er betydelige potensialer innen avstandsoppfølging, organisasjonsutvikling, innkjøp, og legemiddelområdet, og vil sette inn ekstra ressurser på å legge til rette for at omstillingsarbeidet lykkes.

Styret i Helse Nord RHF inviteres til å fatte følgende vedtak:

1. Styret i Helse Nord RHF viser *styresak 82-2020 Økonomisk langtidsplan 2021-2024 - inkl. rullering av investeringsplanen 2021-2028* (styremøte 25.juni 2020). Denne skal ligge til grunn for virksomheten i 2021.
2. Resultatkrav for 2021 vedtas i tråd med styresak 82-2020 slik:

Helse Nord RHF/styrets disposisjon	+ 166 mill. kroner
Finnmarkssykehuset HF	+ 24 mill. kroner
Universitetssykehuset Nord-Norge HF	+ 40 mill. kroner
Nordlandssykehuset HF	+ 5 mill. kroner
Helgelandssykehuset HF	+ 20 mill. kroner
Sykehusapotek Nord HF	+ 1 mill. kroner
Helse Nord IKT HF	0 mill. kroner
Sum	+ 256 mill. kroner
3. Basisrammen for 2021 fastsettes mellom helseforetak og formål slik (i 1000 kr):

Sum av Basisramme	Kolonneetiketter						
Radetiketter	Finnmark	UNN	NLSH	Helgeland	RHF		Totalsum
Ambulanse	186 332	327 440	229 851	142 882	543 500		1 430 005
Pasientreiser	264 517	218 863	260 052	150 835	30 600		924 866
Psykisk helse	291 193	995 371	827 560	272 278	110 402		2 496 803
TSB (rus)	20 830	165 970	41 893	26 847	138 300		393 839
Somatikk	789 644	3 125 650	1 607 261	787 215	683 401		6 993 171
Overgangsordninger	27 202	229 167	90 478	23 900			370 746
Kapital	140 804	366 366	328 060	91 349	129 400		1 055 979
Felleskostnader/adm					256 486		256 486
Totalsum	1 720 522	5 428 828	3 385 153	1 495 305	1 892 087		13 921 895

Øvrige inntekter fastsettes i tråd med vedlegg 1 i utredningen til denne styresaken ad. inntektsrammer 2021.

Bodø, den 22. oktober 2020

Cecilie Daae
adm. direktør

Vedlegg: Utredning